

Wprowadzenie

Podstawowym celem pracy z osobami z mniejszymi lub ograniczonymi możliwościami psychofizycznymi jest utrzymanie, względnie przywrócenie im możliwości uczestniczenia w życiu społecznym. W ostatnich dwóch dziesięcioleciach zdecydowanie zmienił się stosunek społeczeństwa do ludzi z niepełną sprawnością. Zgodnie z powszechnie stosowaną Międzynarodową Klasyfikacją Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (International Classification of Functioning, Disability and Health – ICF) obecnie zagadnienia niepełnosprawności rozpatruje się uwzględniając upośledzenia dotyczące budowy ciała, funkcjonowania poszczególnych narządów organizmu oraz udziału i aktywności człowieka w codziennym życiu, dlatego terapia, opieka i wsparcie osób niepełnosprawnych ukierunkowane są na łagodzenie ograniczeń funkcjonalnych, aby konkretna osoba, na miarę swoich możliwości, była samowystarczalna, samodzielna i niezależna od pomocy innych osób.

W życiu dorosłego człowieka w wyniku choroby lub urazu często dochodzi do utraty posiadanych już umiejętności, szereg możliwości ulega wtedy ograniczeniu. Pojawia się konieczność reedukacji utraconych zdolności oraz ponownego nauczania czynności i zadań. Nieco inaczej jest w przypadku dzieci niepełnosprawnych, które jeszcze nie nabyły jakichkolwiek kompetencji bądź uzyskały je w niewielkim stopniu. Proces nauki czynności życia codziennego należy dostosować do rodzaju dysfunkcji i towarzyszących deficytów. W sytuacji, gdy opanowanie tych umiejętności jest niemożliwe, postępowanie terapeutyczne powinno zostać ukierunkowane na wytworzenie funkcji zastępczych, często z wykorzystaniem środków technicznych. Przygotowanie osoby do radzenia sobie w codziennym życiu nosi znamiona kompleksowej rehabilitacji i wymaga udziału wielu specjalistów. Są to ludzie o różnym doświadczeniu zawodowym, którzy osobom nie w pełni sprawnym pomagają w przywracaniu i nauce różnorodnych funkcji. Głównym celem takich działań jest doprowa-

dzenie do sytuacji, w której osoby niepełnosprawne mogłyby rozwijać swój potencjał fizyczny, psychiczny, edukacyjny, społeczny i zawodowy. Tak więc priorytetem w pracy na rzecz osób z dysfunkcjami fizycznymi, sensorycznymi i psychicznymi będzie ograniczenie niesprawności wynikającej z wypadków, chorób lub procesów starzenia się.

Przez pokolenia wypracowano wiele różnorodnych metod i technik rehabilitacji osób niepełnosprawnych. Jednak w codziennej pracy na rzecz tej grupy osób najistotniejsze jest poznanie przyczyn powstania i rozwoju dysfunkcji. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na skutki upośledzenia określonych struktur, względnie ich uszkodzenia, gdyż to determinuje możliwości funkcjonowania i doskonalenia. Na przykład zaburzona praca narządu (narządów) w efekcie powoduje ograniczenia w normalnym funkcjonowaniu, zmniejszając tzw. jakość życia. Dla zapewnienia optymalnych warunków doskonalenia niezbędna jest interdyscyplinarna wiedza i praca.

Słowniki języka polskiego definiują interdyscyplinarność jako korzystanie z dorobku kilku nauk. Dlatego specjaliści reprezentujący różne gałęzie wiedzy propagują nowoczesne, a przede wszystkim holistyczne podejście do usprawniania osób niepełnosprawnych. Nowe pojmowanie rehabilitacji wymusza konieczność czerpania z wielu obszarów wiedzy, np. z nauk medycznych, pedagogicznych, socjologicznych, psychologicznych. Podejmowana kompleksowa rehabilitacja jest bowiem procesem społecznym o wielokierunkowym wymiarze. Wysiłek zespołu rehabilitacyjnego skierowany jest na przywrócenie osobom potrzebującym maksymalnych możliwości samodzielnego życia w rodzinie, środowisku i społeczeństwie, ale nade wszystko na uzyskanie zdolności do pracy zawodowej i twórczej.

Przekazujemy Państwu kolejny numer „Problemów Edukacji, Rehabilitacji i Socjalizacji Osób Niepełnosprawnych”, pod tytułem *Interdyscyplinarność w opiece i wsparciu osób niepełnosprawnych* (2/2015, tom 21). Zamieszczono w nim dziewięć artykułów, w których autorzy dzielą się swoim doświadczeniem zawodowym, wskazując jednocześnie na konieczność podejmowania zadań i adekwatnych terapii dla poprawy jakości życia osób będących w potrzebie. Kryterium doboru publikacji do przedłożonego tomu mieści się w triadzie: osoba niepełnosprawna (rozwój, zdrowie, potrzeby) – środowisko (kształcenie, nauka, codzienne życie) – zespół rehabilitacyjny. Zakres tematyczny zaprezentowany w czasopiśmie jest szeroki, gdyż taka jest aktualnie potrzeba wymiany myśli, przekazywania sobie wzajemnie informacji o możliwościach, a zarazem prowadzenia czynności terapeutycznych, wspierających czy opiekuńczych.

Sylvia Wrona
Jerzy Rottermund